HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ראיה במאי. דין לרבנן דין לר"מ קבעי. ומשום דאיכא לפרשה בתרי גווני כדלקמן קבעי הכי: **ראיה בעדים.** כדמפרש לקמיה: **ר"מ דר' נתן ורבנן דר' יעקב.** ר"מ אזיל בתר השתא כר' נתן ומתניתין כגון שהוא בריא עכשיו והכי קאמר מתני' אמר שכ"מ הייתי ועכשיו אני בריא וחוזרני בי והן אומרים בריא היית עליו להביא ראיה בעדים שסיבב מרע היה וחכ"א הנותן מוחזק הוא בנכסיו ועל המקבל מתנה שהוא מוציא מחבירו עליו הראיה בעדים שיביא שבריא היה: **ראיה בקיום השטר.** ראיה שאמרו חכמים המוציא מחבירו עליו הראיה בקיום השטר קאמרי רבנן שצריך לקיים שטרו שלא יוכל נותן לטעון ולומר מזויף הוא וכיון דנתקיים שלא ע"פ הנותן דאין כאן הפה שאסר הוא הפה שהתיר שהרי לא נתקיים ע"פ הנותן דיימא מיגו יבא בעל השטר ויזכה במתנתו דכ"ע אזלינן בתר השתא כרבה ורבי נתן וכיון דבריא הוא עכשיו זכה בעל השטר אך יקיים שטרו שלא יוכל נותן לפסלו אבל ראיה דר"מ ראיה בעדים היא כדמפרש עליו להביא ראיה שסכ"מ היה דברי ר"מ: **במודה.** לוה בשטר שכתבו ואינו מזויף אלא שטוענ פרעתיו או שכ"מ הייתי או שטר אמנה או שטר פסים הוא: **צריך המלוה לקיימו.** ע"פ אחרים שלא יוכל לוה לפסלו במיגו קמיפלגי: **ר"מ סבר א"צ לקיימו.** דסתם שטרות הרי הם כשרים ונשטרות לא נימא הפה שאסר הוא הפה שהתיר לפסלו והכי קאמר מתני' צריך להביא ראיה בעדים שסכ"מ היה דברי ר"מ מאחר שמודה הוא בשטר שכתבו ונתקיים השטר בכך לאזלינן בתר השתא שהוא בריא כר' נתן וחכ"א המוציא מחבירו עליו להביא ראיה בקיום השטר שיתקיים בחותמיו דהולאת נותן שטוענ כתבתיו לא מהניא מידי דהא קאמר שכ"מ הייתי והפה שאסר הוא הפה שהתיר והלכך צריך בעל השטר לקיימו ויזכה במתנתו דאזלינן בתר השתא שהוא בריא כר' נתן ומתני' לישני ומתני' אמורא' שמעינן דאזלינן בתר השתא כרבה ור' נתן כדפרישית: **והא איפליגו בה חדא זימנא.** במודה בשטר שכתבו צריך לקיימו: **דתניא.** בפרק ב' דכתובות: **אין נאמנין.** דתנן התם [כתובות יח:]: **העדים שאמרו כתב ידינו הוא זה אבל אנוסים היינו קטנים היינו פסולים היינו הרי אלו נאמנין שהפה שאסר הוא הפה שהתיר ותניא בגמרא** [שם] **אין נאמנין לפסלו דברי ר"מ ופליג אמתני' דלא חייש להפה שאסר גבי שטרות דלא נחשדו ישראל על כך ומפרש התם במסקנא** [שם יט.]: **טעמא דקסבר ר"מ מודה בשטר שכתבו לוה שא"צ מלוה לקיימו** (ג) **וכיון שאמר לוה אני כתבתיו תו לא מהימני עדים למפסליה שהרי אין לך קיום גדול מזה שכתבו דמסתמא לא נעשה בפסלות וכמו שכתב ידו יוצא ממקום אחר דמי דתנן התם** [יח:] **אין נאמנין דאין כאן הפה שאסר: וחכ"א נאמנין.** דאע"ג דמודה לוה שכתבו צריך לקיימו וכיון שאינו מתקיים כי אם ע"פ עדים הללו שאומרים כתב ידינו הוא זה הא קאמרי נמי קטנים היינו ונאמנים דהפה שאסר הוא הפה שהתיר: **בהכיא קאמרי רבנן.** דאע"ג שמודה לוה שכתבו לא חשיב קיום כיון דעדים עצמן פוסלין חתימתן משום דאינמי עדים לאורועי שטרא ולא מהניא הודאת לוה אבל במתני' אימא לאו כל כמיניה לאורועי שטרא ולמימר שכ"מ היה כיון דמודה שכתבו ועדים לא קא פסלי חתימתן: **אינימא.** היינו טעמייהו דרבנן מדכולהו מתנות בריא כתיב בהו כד מהלך על רגלוהי בשוקא והאי לא כתיב ביה ש"מ שכ"מ היה והלכך אמרי רבנן המוציא מחבירו מקבל מתנה עליו להביא ראיה שבריא היה דמסתמא י"ל שכ"מ היה: **אינא וקס"ד השתא נכסי בחזקת יורשין קיימי ולא באו עדיין ליד לקוחות ואתו לקוחות וקא מערערו להוציא מן היורשין לפי שקנאום מן המת והיורשין עוררין ומשיבין דבר לגלקוחות ואומרים קטן היה קרובנו בשעת מיתה וקי"ל לקמן** (דף קנה.) **דאינו יכול למכור נכסי אביו עד שיהא בן עשרים ולא בוגרים הנכסים מחזקתנו והלקוחות לא מלאו עדים שיאמרו גדול היה ולכך הוצרכו לבודקו וכשלא יוכלו לבודקו וגם העדים לא מלאו הפסידו דר"ע כדרבנן דאמרי המוציא מחבירו עליו הראיה בעדים שבריא היה וה"נ על הלקוחות להביא ראיה שגדול היה: בלו.** לקוחות ושאלו את ר"ע: **עשויין להשתנות.** ואפי' אם דומין עתה לסימני גדול י"ל אילו היה קיים הוה אומת:

בשלמא

ראיה במאי רב הונא אמר ראיה בעדים רב חסדא ורבה בר רב הונא אמרי ראיה בקיום השטר רב הונא אמר [א]ראיה בעדים קא מיפלגי בפלוגתא דר' יעקב ורבי נתן (סימן מניח) רבי מאיר כרבי נתן ורבנן כרבי יעקב רב חסדא ורבה בר רב הונא אמרי ראיה בקיום השטר קא מיפלגי [ב]במודה בשטר שכתבו צריך לקיימו דר"מ סבר מודה בשטר שכתבו אינו צריך לקיימו ורבנן סברי [ג]מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו והא איפליגו בה חדא זימנא [ד]דתניא אין נאמנין לפוסלו דברי רבי מאיר וחכמים אומרים [ה]נאמנין צריכא דאי איתמר ההיא בההיא קאמרי רבנן משום דאלימי עדים ומרעי שטרא אבל הכא הוא דלאו כל כמיניה אימא לא ואי איתמר בהא בהא קאמר ר' מאיר אבל בהך אימא מודה להו לרבנן צריכא וכן אמר רבה ראיה בעדים א"ל אביי מאי טעמא אי נימא מדכולהו כתיב בהו כד הוה מהלך על רגלוהי בשוקא ובהא לא כתיב בה שמע מינה שכיב מרע הוי אדרבה מדכולהו כתיב בהו כד קציר ורמי בערסיה והא לא כתיב בה שמע מינה בריא הוי איכא למימר הכי ואיכא למימר הכי [ו]אוקי ממונא בחזקת מריה ובפלוגתא דרבי יוחנן אמר ראיה בעדים ור' שמעון בן לקיש אמר ראיה בקיום השטר איתיביה רבי יוחנן לרבי שמעון בן לקיש [ז]דמעשה בבני ברק באחד שמכר בנכסי אביו ומת [ח] ובאו בני משפחה וערערו לומר קטן היה בשעת מיתה ובאו ושאלו את רבי עקיבא מהו לבודקו אמר להם [ט]אי אתם רשאים לנוולו ועוד סימנין עשויין להשתנות לאחר מיתה

בשלמא

[ב] כ"מ דף ז. עב: לקמן קנ. [כתובות יט. שבת עח:], [ג] כתובות דף יח., [ד] [קידושין מה: וש"נ], [ה] [בעין זה שמעתא פ"ד הלכה יב לקמן קנה.], [ו] רש"ל וכן נראה,

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ועוד כו' כדאמרינן בגדה גזמות אע"פ שאין שערות. נלע"ד דל"ל כדאמרינן בגדה דב' שערות שאמרו לריכים שיהא להן גומה:

הגהות הב"ח

(א) גב' ומת ועמדו עליו בני משפחה: (ב) רשב"ם ד"ה אין נאמנין וכו' דכיון שאמר וכו' וכמו שכתב ידן יוצא: (ג) תוס' ד"ה (בדף הקודם) אמר כו' ונראה לר"י לפרש לא שנו דבקנה ביהה"מ ה"ה"ל לטעותא אלא וכו' שלא ידע וכו' שאם כא לשאול לפניו בימות החמה יש לנו לחוסבה כל"ל וכ"ב כלומר לא שנו אלא היכא שהפפק הוא אם נכנס ביהמ"מ שעומד בו עכשיו כשבא לשאול על ספיקו או שאמר נכנס ביה"ג שלפניו דהשתא נודע שלא עברו עליה יה"ג משעבר לשם ביהמ"מ והלכך כיון שבא לפניו לשאול ביהמ"מ יש לנו לחוסבה הה"ר דקדוב הוא לימות החמה ומתר השתא אזלינן בתר אם שבא לשאול ביהמ"מ הספק אינו ביהמ"מ שעומד בו אלא ספק לו אם נכנס ביה"ג שלפניו או ביהמ"מ שלפני פניו דהשתא נודע דאע"פ שנכנס ביהמ"מ כבר עברו על הטומאה יה"ג אם אפילו הוא בא לשאול ביהמ"מ הוי הה"ר לטעותא דכיון דקרוב הוא ליה"ג יותר מליהמ"מ תלינן בימות הגשמים שהרי הספק הוא בימות החמה שלפני יה"ג וז"ש ר"י ובלבד ימים המסוכים לגשמים פי' הא דאמר בא לשאול ביהמ"מ נשאלנן לו ביהמ"מ אינו אלא כשהספק הוא ביהמ"מ שעומד בו הם הימים המסוכים לגשמים לאפוקי כשהספק הוא ביהמ"מ שלפני הגשמים דאתם ודאי כיון שקרוב הוא ליה"ג יותר הוי הה"י לטעותא והתרס"ל הטיא הירושלמי לדרך אחר ומרי ליה מאדי [והשאל חסר]: (ד) בא"ד הכי פירושא לגבי טעותא כל"ל ותיבת שם נמחק: (ה) ד"ה ועוד וכו' דלא אמכתן בשום מקום שום חילוק בשערות שהם סימן בין לגנות לשמורות. ל"נ ולי נראה דלמאי שמפורסם שהשערות יאריכו לאחר מיתה בקבר א"כ יש לומר שמא בשעת מיתה לא היה בהן כדי לכוף ראשן לגד עיקרן ולאחר מיתה הגדילו והאריכו:

מוסף רש"י

מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו. אע"פ שהלוה מודה ליה שכתב שטר זה ולוה לו מעות, צריך המלוה לקיימו בחותמיו, ואפילו השטר בידו נאמן הלוה לומר פרעתיך, דכל זמן שאינו מקויים מאן דמסהיד ליה שטרא לוה שמודה לו שכתבו, הא אמר דפריע, אבל משהשטר מוחזק על פי עדיו אין הלוה נאמן לומר פרעתי (ב"מ ז. וכעי"ז שבת עח:). **ורבנן סברי מודה בשטר שכתב אין צריך לקיימו.** לוה שהודה בשטר שכתבו ועל פיו נתחייב העדים, אין המלוה צריך לקיימו בעדים החתומים בו, שאין הלוה שוב נאמן לומר פרעתי, ולא אמרינן בהאי הפה שאסר הוא הפה שהתיר, דמכיון שאמר כשר היה הרי הוחזק השטר, וכי אמר פרעתי לא מהימן, שהרי כיד המלוה הוא (כתובות יח.) מאחר שהלוה מודה בשטר הוי שהוציא עליו שטר אמת הוא, אין המלוה צריך לחזר אחר העדים שהחתומים בו ולהעיד על חתימתן (ב"מ שם) דכיון שמודה שכתבו ולוה בו הרי הוא כאילו קיימוהו חותמיו וגובה כל זמן שמוציאו (שבת עח: ועי' רשב"ם לקמן קנ.). **אין נאמנין לפוסלו.** העדים שאמרו כתב ידינו הוא אבל אנוסים היינו כו' (כתובות יח.).

מוסף תוספות

א. [אלא] אדרבנן דמתני' קאי דקתני שעל מקבלי מתנה להביא ראיה דהממע"ה ועלה שיילינן ראיה במאי. ריטב"א. ב. ומכלל דבריו דשערות שחורות בעינן הא לאו הכי שומא בעלמא נינהו. דשב"א. ג. [ד]לאחר מיתה הער והבשר מתרוקקין ונעשו בהן גומות. סס.

רבינו גרשום

ראיה בעדים. שיעידו שבמתנת בריא היתה: ראיה בקיום השטר. שיביאו עדים שיכירו חתימת עדים הללו החתומים על השטר לפי שזה הנותן מרע ליה לשטרא דקאמר שכיב מרע הוה ומשוי ליה כחספא בעלמא להכי מייתי הני ראיה דמקיימי לשטרייהו אע"ג דהנהו לא מסהדי אי בריא הוה אי שכיב מרע הוה [ו] בדבר דמקיימי לי' לאו כל כמיניה דנותן דמצי לשטרא: רב הונא דאמר ראיה בעדים. קסבר קמיפלגי ר' מאיר ורבנן דמתני' בפלוגתא דר' יעקב ור' נתן. ר' מאיר דאמר צריך להביא ראיה ששכיב מרע היה ומאי ראיה בעדים דאי אמרינן ראיה בקיום השטר האי לאו ראיה היא דהנהו עדי' דמסהדי על חתימת ידייהו דסהדי לא ידעי אי בריא הוה אי שכיב מרע היה. וחכ"א המוציא עליו הראיה על מקבל מתנה להביא ראיה בעדים שבריא היה קסברי כר' יעקב דאמר הן אין מוציאין מידו בלא ראיה בעדים דבריא הוה: קמיפלגי במודה בשטר כר'. ר' מאיר דאומר עליו להביא ראיה ששכיב מרע היה ס"ל דאותו נותן מודה באותו שטר מתנה שכתבו אין צריך למקבל מתנה לקיימו עוד לפי שמקויים ועומד הוא להכי איצטריך ליה לנותן לאתויי עדים כמו שהוא אומר שיעידו עליו ששכיב מרע היה. ורבנן דאמרי עלייהו להביא ראיה למקבל קא סברי אע"ג דנותן מתנה מודה באותו שטר שכתבו צריך למקבל מתנה לקיימו והואל דהאי בעי לאורועי דאמר שכיב מרע הוה ובטל הוא להכי צריך למקבל מתנה לקיימו בעדים המכירים חתימותייהו ולאו כל כמיניה של זה לפוסלו שוב: והא איפלגו בה חדא זימנא. במודה בשטר שכתבו צריך לקיימו והכא מאי קאתי לאשמועינן. דתניא עדים החתומין על השטר ורצו

[ו] נראה דל"ל מאחר דמקיימי ליה וכו'. [ז] ל"ל הואיל ועדים גופייהו קא מרעי וכו'

מהלך על רגלוהי בשוקא יהבה נהליה ובה לא כתיב הכי ש"מ שכיב מרע היה ומשום הכי איצטריך לאייתי ראיה בעדים דאי בקיום השטר לא דייקא: אדרבה. אימא איפכא כיון דכולהו שטרי שכיב מרע כתיב בהו כד הוי קציר ורמי בערסיה יהבה נהליה ובהאי שטרא לא כתיב ביה הכי ש"מ בריא הוה ואמאי איצטריך ליה לאתויי עדים כלל: אלא איכא למימר הכי ואיכא למימר הכי משום הכי אוקי ממונא בחזקת מריה. דהיינו נותן המתנה ואיצטריך מקבל להביא ראיה שבריא היה בשעה שנתן לו המתנה: בפלוגתא. דרב הונא ורב חסדא לעיל הכי פליגי ר' יוחנן ור"ל: ונערערו לומר קטן היה. ואין מכירתו מכירה דאין מעשה קטן כלום: מהו לבודקו. כשהוא מת אם הביא ב' שערות וגדול הוא אי לא: אמר להם אי אתם רשאים לנוולו. מאחר שמת: ועוד. אפ"ה דאתם רשאים לבודקו אין ראיה לאחר מיתה דסימנין עשוין להשתנות:

[א] נראה לר"י לפרש ל"ש דבקעה (ג) רה"ר לטעותא אלא שלא עברו עליה ימות הגשמים פי' על הטעותא שנודע שלא עברו עליו ימות הגשמים משעבר שם ולא ידע אם בימות החמה נכנס או בימות הגשמים נכנס שאם בא לשאול לפנינו יש לנו לחוסבה הה"ר דבתר השתא אזלינן אבל אם עברו עליה בימות הגשמים פי' שלא נודע לו אם בימות החמה או בימות הגשמים נכנס ומשבאה ספיקא עברו עליה ימות הגשמים אפילו הוא בא לשאול בימות החמה הוי הה"י לטעותא דליכא למימר בתר השתא אזלינן כיון שקרוב היה לימות הגשמים יותר ולשון היחיד לכאן ולכאן הכי פירושא לגבי (ד) שם טעותא כמו לגבי שבת והשתא ניחא דמייתי הכא הך מילתא אי אזלינן בתר השתא דאיירי בה בהך שמעתא:

ראיה במאי כו' רב חסדא ורבה בר רב הונא אמרי ראיה בקיום השטר. פירש רבינו שמואל דבין לר"מ ובין לרבנן בעי ראיה במאי ואין נראה דהא פשיטא לר"מ דהוי ראיה בעדים [א] וכן פירש רבינו שמואל אחר כן דלר"מ הוה ראיה בעדים: **וכן אמר רבה ראיה בעדים.** תימה אמאי מוקי רבה למתני' ראיה בעדים דמוקי רבנן כר' יעקב ור"מ כר' נתן והא אינהו גופיה ס"ל כר' נתן ולוקמא בקיום שטרות וכולהו כרבי נתן מיהו אי אשכחן בשום מקום דאית ליה מודה בשטר שכתבו א"ל לקיימו הוה אתי שפיר דאי הוה מוקי לפלוגתייהו נמי בקיום שטרות הוה להו רבנן דלא כוותיה א"נ יש לומר דמשמע ליה ראיה דרבנן דומיא דראיה דר"מ דהיינו בעדים:

ועוד סימנין עשויין להשתנות לאחר מיתה. וא"ת למאי דס"ד שהלקוחות היו בודקין אותו אם היה גדול אם לאו היאך יכול להיות שאם נראה קטן בחייו שיראה גדול לאחר מיתה ופירש ר"ת שבחייו היו השערות לגנות והוו שומא ועכשיו הושחרו לאחר מיתה ונראות כסימנים [ב] ואין נראה דלא אשכחן בשום מקום [ג] בשערות שהם סימן חילוק בין לגנות לשחורות ואומר ר"י דשמא בחייו לא היו גומות ומחמת מיתה יש שם גומות [ד] כדאמרי' בגדה גומות אע"פ שאין שערות בפ' בא סימן (דף נג. וש"ס וש"ס

פסולים היינו הרי אלו נאמנין שהפה שאסר הוא הפה שהתיר ותניא בגמרא [שם] אין נאמנין לפסלו דברי ר"מ ופליג אמתני' דלא חייש להפה שאסר גבי שטרות דלא נחשדו ישראל על כך ומפרש התם במסקנא [שם יט.]: טעמא דקסבר ר"מ מודה בשטר שכתבו לוה שא"ל מלוה לקיימו (ב) וכיון שאמר לוה אני כתבתיו תו לא מהימני עדים למפסליה שהרי אין לך קיום גדול מזה שכתבו דמסתמא לא נעשה בפסלות וכמו שכתב ידו יוצא ממקום אחר דמי דתנן התם [יח:] אין נאמנין דאין כאן הפה שאסר: **וחכ"א נאמנין.** דאע"ג דמודה לוה שכתבו צריך לקיימו וכיון שאינו מתקיים כי אם ע"פ עדים הללו שאומרים כתב ידינו הוא זה הא קאמרי נמי קטנים היינו ונאמנים דהפה שאסר הוא הפה שהתיר: **בהכיא קאמרי רבנן.** דאע"ג שמודה לוה שכתבו לא חשיב קיום כיון דעדים עצמן פוסלין חתימתן משום דאינמי עדים לאורועי שטרא ולא מהניא הודאת לוה אבל במתני' אימא לאו כל כמיניה לאורועי שטרא ולמימר שכ"מ היה כיון דמודה שכתבו ועדים לא קא פסלי חתימתן: **אינימא.** היינו טעמייהו דרבנן מדכולהו מתנות בריא כתיב בהו כד מהלך על רגלוהי בשוקא והאי לא כתיב ביה ש"מ שכ"מ היה והלכך אמרי רבנן המוציא מחבירו מקבל מתנה עליו להביא ראיה שבריא היה דמסתמא י"ל שכ"מ היה: **אינא** וקס"ד השתא נכסי בחזקת יורשין קיימי ולא באו עדיין ליד לקוחות ואתו לקוחות וקא מערערו להוציא מן היורשין לפי שקנאום מן המת והיורשין עוררין ומשיבין דבר לגלקוחות ואומרים קטן היה קרובנו בשעת מיתה וקי"ל לקמן (דף קנה.) דאינו יכול למכור נכסי אביו עד שיהא בן עשרים ולא בוגרים הנכסים מחזקתנו והלקוחות לא מלאו עדים שיאמרו גדול היה ולכך הוצרכו לבודקו וכשלא יוכלו לבודקו וגם העדים לא מלאו הפסידו דר"ע כדרבנן דאמרי המוציא מחבירו עליו הראיה בעדים שבריא היה וה"נ על הלקוחות להביא ראיה שגדול היה: **בלו.** לקוחות ושאלו את ר"ע: **עשויין להשתנות.** ואפי' אם דומין עתה לסימני גדול י"ל אילו היה קיים הוה אומת:

בשלמא

לפוסלו ואמרו כשחתמנו עליו קטנים היינו או אנוסים היינו אין נאמנין לפוסלו אותו שטר דודאי איכא למימר דמשחתמו דייקי שפיר דכשרין הוו דלא הוו קטנים ואין נאמנין דהואיל שהן מודים שהן כתבוהו וחתמוהו אין צריכין לקיימו וכשר הוא: וחכ"א נאמנים לפוסלו. לפיכך צריכין שיהיו מקיימין אותו: צריכי. דאי אשמועינן בהך פלוגתא דהא בריייתא לחוד בהא קאמרין רבנן דמודה בשטר שכתבו צריך לקיימו משום דעדים גופייהו דחתימו עליה מרעי שטרא דאמרי קטנים היינו משום הכי בדין הוא דצריך לקיימו לאידך למקבל: ואי אחמר. במתני' בההיא קאמר ר' מאיר דמודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו משום דלאו כל כמיניה דאורועי שטרא אבל בבריייתא הואיל ג) דקא מרעי ליה לשטרא אימא דקא מודי לרבנן דצריך לקיימו קמ"ל דבין הכא ובין הכא פליגי: א"ל אביי. לרבא טעמא מאי אמרי' ראיה בעדים: אילימא משום דכולהו. שטרי מתנות בריא כתוב בהו כד הוי